

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Türkiye Cumhuriyeti Enerji Ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sayın Fatih Dönmez tarafından** Anayasa'nın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. Maddeleri gereğince yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim. Saygılarımla.

Kadim Durmaz

Tokat Milletvekili

Tokat ili Erbaa ilçesinde VERUSA Holding'e bağlı GALATA Altın İşletmeleri A.Ş.'nin 2019 yılında ruhsat aldığı, Ağustos 2020'de de altın arama faaliyetine başladığını öğrenmiş bulunuyoruz. İki bin hektarlık yani 20 bin dönümlük büyük bir alanda arama çalışmalarına başlayan şirketin faaliyetleri bölge halkında büyük tedirginlik yaratmaktadır.

Söz konusu altın arama faaliyetinden ve ileride açılması planlanan siyanürlü-sülfürik asitli altın madeninden olumsuz etkilenmesi beklenen Tokat ili Erbaa ilçesi Çerkezfındıcak, Kozlu, Tanoba, Akça, Değirmenli, Hacıpazarı, Koçak, Meydandüzü, Benli, İverönü, Kartosman, Hacıeli, Gölönü, Sokutaş, Keçeci, Ezebağı köyleri; Tokat ili Turhal ilçesi Kargın, Erenli, Kuytul köyleri; Amasya ili Bayat, Çatalçam, Sarayözü, Yuvaköy, Ümük köyleri; Amasya ili Taşova ilçesi Ardıçönü, Hüsnüoğlu, Çakırsu, Kumluca, Tatlıpınar, Demre, Ballıdere, Belevi, Geydoğan, Güngörmüş, Kızılgöldüren, Hacıbey, Güvenlik, Dutluk, Tekpınar, Beldağı, Altınlı köylerindeki vatandaşlarımız büyük bir endişe içindedir.

Sondajla altın araması yapılan "Boğalı" ve "Sakarar" yaylaları tescilli mera alanlarına sahip ve bölgedeki içme suyu kaynaklarının doğuş noktasıdır. Erbaa Belediyesi içme suyunun %60'ını projenin yapıldığı alanda bulunan Alacabal, Bostanlı ve Beyra mahallelerinden almaktadır.

Bu bölge, çevresindeki Tokat ve Amasya illerinin, Erbaa ve Taşova ilçelerinin ve çevresindeki onlarca köyün can damarıdır.

Yukarıda adlarını saydığımız köylerde yaklaşık 112 bin küçükbaş, 46 bin büyükbaş hayvan varlığı ile 8 bin 200 kovanla ancılık yapılmaktadır. Yine Erbaa Ovası'nda 29 bin 500 dönümde

sebze, 49 bin 950 dönümde meyvecilik ve bağcılık yapılmaktadır. 18 bin 840 dönüm alanda üretilen sarmalık bağ yaprağının 4 bin tonu ihraç edilmektedir. 14 köydeki 332 hane “örtü altı tarım” yapmaktadır. 30 bin 993 dönüm tescilli mera alanı bulunmaktadır. Erbaa ovası 21 Temmuz 2017 tarihinde Bakanlar Kurulu kararıyla “Büyük Ova” ilan edilmiştir.

Böylesine değerli, böylesine büyük ve kendisi altın değerinde olan bir bölgemizde siyanürlü-sülfürik asitli altın madenciliği için çalışmalar yapılması akılla, mantıkla, izanla izah edilebilecek bir durum değildir. Daha sondaj aşamasında binlerce ağacın kesileceği, ormanların tahrip edileceği ortadayken, yeraltına hançer gibi saplanan sondaj faaliyetleri sırasında su kaynaklarının zarar göreceği ortadayken böylesine bir altın arama faaliyetine izin verilmesini anlamak mümkün değildir.

Adına altın madenciliği denilen açık hava kimyasal fabrikalarında çok büyük oranlarda siyanür, sülfürik asit, silika gibi ağır kimyasallar kullanılmakta, bir gram dore altın yani ham altın elde etmek için tam beş milyon gram (5 bin kilogram) taş-toprak ve çakıl siyanürle ve sülfürik asitle yıkanmaktadır.

Adına altın madenciliği denilen bu sistemde çok büyük oranlarda su tüketimi söz konusudur. Bir gram altını çıkarıp ayırtırmak için 4 bin litre su kullanılacağı bilimsel gerçeği ortada iken, bölge insanı, tarımı ve hayvancılığı için büyük öneme sahip su kaynaklarının tahribatına izin vermek kabul edilir değildir. Bölgenin bütün su kaynakları bu zehir projesine tahsis edilse bile yetmeyecektir.

Önce bölgedeki ormanlar içindeki milyonlarca canlıyla birlikte yok edilecek, ardından derisi soyulur gibi toprak sıyrılacaktır. Binlerce ton dinamit kullanılarak doğanın bağı paramparça edilecek ve milyonlarca ton taş-toprak-çakıl bir yerden bir başka yere nakledilecektir. Bu esnada milyonlarca ton fosil yakıt tüketimi bile çevreye büyük zararlar verecektir. Ardından açık liç alanlarında veya kapalı tanklarda yapılacak ağır kimyasal işlemlerin ardından altın ayrıştırılacak geriye kalan yüzde 99 oranındaki zehirlenmiş taş-toprak ve çakıl “pasa” denilerek bir çöp gibi sağa sola yığılacaktır.

Siyanür sadece altını değil toprağın altında hiçbir zararı olmayan ama siyanürle aktif hale getirildiklerinde canlılar için ölümcül olan ağır metalleri de harekete geçirmekte ve pasa dağları adeta zehir dağlarına dönüşmektedir. Ayrıca bu pasa dağlarından sızan sülfürik asitli sular da doğa ve insanlar için ölümcüldür. Bu madencilik faaliyetinin bölgenin endemik bitki yapısını, su kaynaklarını, ormanlarını, tarım alanlarını, vatandaşları ve milyonlarca canlıyı olumsuz etkileyeceği açıktır.

Bu bağlamda arama faaliyeti ile sondaj çalışmalarına izin verilirken;

- 1- Ülkemizde 2019 yılı itibariyle 19 altın madeni faaliyet halinde, bir o kadarı da açılmayı beklemektedir. Bütün bu madenlerin ortak özelliği Türkiye'nin en değerli ormanları, tarım alanları ve su kaynaklarının üstüne kurulmasıdır. Dünyada ve Türkiye'de “Küresel Isınma” ve “Koronavirüs” felaketleri yaşanırken; Su, tarım ve orman yapısına zarar verdiği aşikar olan, insanların yaşam alanlarını açıkça tahrip edip, zehirleyen, ekosistem bütünlüğünün bozulmasına neden olan ve ülkemize getirisinden çok daha fazla zararları olan bu faaliyetlere neden izin verilmektedir?

78536

- 2- Adına altın madenciliği denilen bu sistemin bölgede kurulması durumunda ne kadar ağaç kesileceği ve ne miktarda su kullanılacağı planlanmış mıdır?
- 3- Bölge insanlarını olumsuz etkileyeceği açık olan bir madencilik faaliyetinin o bölgede başlatılmadan önce, o bölgede yaşayan yüz binlerce vatandaşımızın ve bölgedeki STK'ların görüşleri alınmış mıdır?
- 4- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 5'inci maddesinde devletin temel amaç ve görevleri arasında, "İnsanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmak" olarak belirtilir. 17'inci maddesinde, "Herkes yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir" denilmiştir. Yine Anayasa'nın 44 ve 45'inci maddelerinde, "Devlet, toprağın verimli olarak işletilmesini korumak ve geliştirmek, erozyonla kaybedilmesini önlemek, tarım arazileri ile çayır ve meraların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemek amacıyla gerekli tedbirleri alır" denilmektedir. Anayasamızın 56'ıncı maddesi ise çok açıktır: "Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir." Anayasa'nın 169'uncu maddesi ise, "Ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eyleme müsaade edilemez" vurgusu vardır. Anayasa'nın tüm bu maddeleri açık ve bağlayıcıyken adına altın madeni denilen ve açıkça insanlarımızın yaşam hakkını "tehdit eden" böyle bir kimyasal fabrikanın bölgede kurulacak olması nasıl izah edilmektedir?
- 5- Bölgede insanlarımız; tarım, orman ve mera varlığı ve bunlarının sürekliliği için gerekli su ve havza yapısı dikkate alınmış mıdır? Bölgede iklim değişikliği ile ortaya çıkan kuraklık ve su kaynaklarındaki azalma ile birlikte altın madenciliği faaliyetlerinden de zarar göreceği açık olan su kaynaklarının geleceğine dair herhangi bir tedbir alınmış mıdır?
- 6- Bölgede içme suyunun %60 ı maden arama faaliyetinin yapılacağı yaylalardan sağlanmaktadır. Maden arama faaliyetlerinin içme suyunun yapısına ve insan sağlığına etkileri konusunda bir araştırma yapılacak mıdır?
- 7- Ülkenin birçok yerinde yapılan sondaj faaliyetleri ile yer altı tabakalarının yırtıldığı ve yer altı derelerinin ve göllerinin bozulduğu bilinmekte iken sondaj çalışmaları ve altın arama faaliyetlerine izin veren kurumlar bölge için nasıl tedbirler almışlardır?

- 8- Bölgenin tarımsal üretim ve hayvancılık faaliyetlerine ağır bir darbe olacağı açık olan, yer altı su kaynaklarının yapısını bozacak ve bölgenin dengesini olumsuz etkileyecek böylesi bir faaliyete neden izin verilmiştir?
- 9- Bölgede mera varlığının ve tarımsal arazilerin yapısını bozacak böyle bir projeye izin verip, aynı zamanda bölgede bulunan her köyde hane başına 100 koyun 2 yıl ödemesiz ve 7 yıl faizsiz ödemeli destek verilmesi çelişkili değil midir? Bölge halkının verdiğiniz koyun desteğini besleyeceği arazisi kalacak mıdır?
- 10- Sondaj ve arama faaliyetlerinde yoğun olarak kullanılan “bentonitin” sulara karıştığında suyun fiziksel ve kimyasal yapısını değiştirdiği bilinmektedir. Suyun yoğun şekilde bentonitlenmesi balıkların solunumuna engel olduğundan toplu balık ölümleri yaşandığı bir gerçektir. Buna dair herhangi bir tedbir alınmış mıdır?
- 11- Daha arama ve sondaj aşamasında yol açma ve delme işlemi için binlerce ağacın kesildiği, açılan sondajlarla bölgenin jeofizik yapısına zarar verildiği ortadayken, böyle bir çalışmanın bölgeye etkileri önceden hesaplanmış mıdır?
- 12- Erbaa Kuzey Anadolu Fay hattında bulunan ve daha önce yaşanan depremlerde 3000 kişinin can verdiği ve bölgenin sarsıntıyla haritadaki yerinin değiştiği birinci dereceli deprem bölgelerinden biridir. Sondaj faaliyetleri ve altın arama faaliyetlerine izin verilirken deprem gerçeği gözötilmiş midir? Bu konuda gerekli önlemler alınmış mıdır?
- 13- Madenlerde “zehir barajı” deprem bölgesi olan bölgelerin olmazsa olmazıdır. Binlerce kişinin yaşadığı, verimli tarım arazilerine sahip, birincil deprem bölgelerinden biri olan Erbaa yöresinde “zehir barajı” inşasını nereye yapmayı düşünüyorsunuz? Zehir barajlarının çevresel etkileri araştırılmış mıdır? Zehir barajlarının Bölgede yaratacağı çevre tahribatını önlemek adına ne gibi tedbirler aldınız?
- 14- Adına altın madeni denilen ama gerçekte açık hava kimyasal fabrikaları olan bu sistemin kurulması durumunda gerekecek milyonlarca litre suyun nereden ve nasıl karşılanması planlanmıştır?
- 15- İlgili projenin ÇED raporu bulunmakta mıdır? Böylesine hassas bir bölgede yüz binlerce insanımızı ve milyonlarca canlıyı olumsuz etkileyeceği aşıkâr olan bir proje için ÇED olumlu raporu olmadan altın arama ruhsatı verilmesinin nedeni nedir?
- 16- Bölgede faaliyetlerine başlayan Verusa Holding’e bağılı Galata Altın İşletmeleri A.Ş.’nin, Türkiye’de aynı adla faaliyet gösteren İngiliz merkezli Ariana Resources firmasının Türkiye’deki alt taşeronu olan Galata Madencilik’le bir ilgisi var mıdır? Aynı alanda aynı adla iki firmanın faaliyet göstermesine nasıl izin verilmiştir?